

A Vörösmarty téren

– Ki tudnád számolni egy kötvény hozamát? – kérdezte Járai a mellékhelyiségben, miközben megigazította nyakkendőjét. Lantos meglepődve ránézett, majd kisvártatva igent mondott.

A szőnyeg borította, ólomüveg ablakú folyosó túlvégén éppen újabb lendületet vett a rendszerváltás. Az Állami Fejlesztési Intézetben, az egykori Első Pesti Takarékpénztár Vörösmarty térre néző, csodálatos palotájában fiatal bankárok, jogászok, közgazdászok gyakran találtak alkalmat az összejövetelre, már csak azért is, hogy egymás gondolatait továbbfűzve, cukorkaként szopogassák a régi-új szavakat, mint részvény, tőzsde, árfolyam vagy éppen spekuláció. A két férfi 1987 januárjában egy ilyen alkalommal találkozott és kezdett beszélgetni.

Másnap Lantos Csaba már állásinterjúra volt hivatalos egy első emeleti szobába. Az asztal túloldalán, Járai Zsigmond mellett a későbbi évek másik tőkepiaci főszereplője, Hardy Ilona ült, mellette pedig ifjú kollégája, Nobilis Kristóf, akik a frissen létrehozott Budapest Bank kötvényosztályán dolgoztak. Kíváncsi-an méregették az újoncot.

Délelőtt Lantos többször biztatta magát azzal, hogy jól tette, hogy ilyen bátran igennel válaszolt. Váltani akart. Tervezett közgazdász-szociológus karrierjétől az tántorította el, hogy egy funkcionáriuscsemete éppen akkor halászta el az orra előtt a megnyert amerikai ösztöndíjat. Amit pedig a jó nevű, nála csak pár évvel idősebb bankártól előző este hallott, igen érdekesnek tűnt: egy 1982 végén megjelent törvényerejű rendelet alapján a bank évek óta vállalatikötvénykibocsátásokat szervez. A lakosság és a közületek nemcsak megvásárolhatták a vállalatok frissen nyomott kötvényeit, hanem ha túl távolinak tűnt a lejárat, akkor tovább is adhatták azokat: vagy egy másik befektetőnek, vagy a banknak, a fiókban megadott árfolyamon.

– A Budapest Banknak éppen itt, az árfolyam meghatározásánál vannak gondjai – összegezte magában Lantos a Járaitól hallottakat. Hardy Ilona és kollégája, Pacsi Zoltán munkájának köszönhetően kibocsátást már tudtak szervezni, s azt is kitalálták, miként kell egy kötvényt összerakni. A lakosság, a vállalatok, majd a frissen létrejött bankok is belejöttek az új üzletágba, így a szóban forgó interjú időpontjában forgalmazott mintegy kétszáz kötvény adásvétele szinte igazi piacnak tűnt. Sok papír mellé természetbeni juttatás is járt: telefonvagy gázbekötés, de akadt bútorkötvény is. Ez akkoriban keresetté tudott tenni egy effajta befektetést, csakhogy a szemfülesebb befektetők közül többen rájöttek, hogy nem a juttatás itt a lényeg. Egyrészt, ha megszűnik az említett rendeletben megfogalmazott – ma már mesébe illőnek tűnő, az állami tulajdonlásból fakadó – állami garanciavállalás, aminek köszönhetően a kockázat szempontjából elhanyagolható a kibocsátó kiléte, akkor már egyáltalán nem mindegy, miként is működik a vállalat. Azt sem lehet figyelmen kívül hagyni, mi történik, ha elszabadul az infláció, miközben a kötvénynek előre meghirdetett, fix kamatlába van. A pénz romlása pedig éppen ekkor, 1987-ben kezdett el gyorsulni. Az addig kordában tartott gazdaságra a következő évben bevezetett áfa áremlési nyomást szabadított, ami a kötvényekre rányomtatott, általában tizenegy százalékos kamatlábat – ami egyébként az abszolút mérvadó OTP-s átutalási